

A. ROMÁN KÖZNEVELÉS REFORMJA

Az emberi társadalom előrehaladásának szükségszerű velejárója a köznevelés fejlődése. Az osztálytársadalmakban éppúgy, mint a szocializmus viszonyai között. Míg azonban az osztálytársadalmak keretén belül ez a fejlődés lassú folyamat, addig a szocialista társadalom életében a köznevelés fejlődése meggyorsul. Ezt a történelmi tapasztalat és korunk tanúsága egyaránt bizonyítja. Különösen azoknak az országoknak az esetében, amelyek a múltban elmaradtak a fejlődésben, és most a szocializmus építése közepette kell pótolniuk a kultúra és a köznevelés terén történt lemaradásukat.

Ezek közé az országok közé tartozik Románia is. A román köznevelés jellemzésére még nem is olyan régen Európa-szerte szokásban volt „sötét balkáni állapot”-ról beszélni. Ma viszont — ha nagy és nehéz küzdelmek árán is — *a román iskola fokozatosan felfejlődik a korszerűség színvonalára*. Mivel fejlődésének vannak sajátos vonásai, az egyes szocialista országok iskolarendszerétől, és így a mi iskolarendszerünkötől is eltérő sajátosságai, behatóbb tanulmányozást érdemel. Annál inkább, mert a korszerűsítő reformintézkedések a román köznevelés történetében viszonylag hosszabb időre esnek. Éppen ezért, mielőtt a tulajdonképpeni korszerűsítés részletkérdéseit, tartalmi problémáit tanulmányoznánk, tekintsük át vázlatosan azokat az intézkedéseket, melyek a legutóbbi évek reformjának alapjául szolgáltak.

1. A köznevelés fejlesztésének legfontosabb mozzanatai

A román társadalom életének alakulását ellentmondásosan befolyásolta az a körülmény, hogy a királyság mint államhatalmi és politikai tényező az országnak a német megszállás alól történt felszabadítása után is több éven át szerepet játszott. A környező országok mind népi köztársaságok, vagy legalábbis köztársasági államformában élő nemzetek. A román iskola pedig 1944. december 23-a után még több mint három éven keresztül „királyi felségterület” vagy az egyházi és magánoktatás keretébe tartozó intézmény. Égészen 1948-ig, az államosításig.

Ez a periódus tehát Romániában nemcsak a háború utáni sebek gyógyításának és a romok eltakarításának nehézségeit viseli magán, hanem egy anakronisztikus örökség minden nehézségét és ellentmondását magában hordja. A kapitalizmusból a szocializmus felé haladó társadalom ez, amelynek még feudális felségjelvénye, uralkodója van. Nagyon sok feudális és félf feudális törvénnyel gátolva a fejlődést. Nem is szólva olyan örökségről, mint *a három és félmillió analfabéta*, amiről még az 1948. évi januári népszámlálás tudósít. Ez a szám akkor az ország összlakosságának 23 százaléka. Jellemző különben a román királyság tanügyi politikájára, hogy 1938-tól 1948-ig az analfabéták száma csak

félmillióval apadt; — 38-ban ugyanis négy millió volt. Ugyanakkor az 1948 után következő tíz év alatt „az írástudatlanság mint tömegjelenség” megszűnt létezni.¹

Másik súlyos öröksége a 44-től 48-ig terjedő periódusnak az *általános tankötelezettség terén mutatkozó elmaradottság*. Az általános és kötelező ingyenes oktatás a régi Romániában azt jelentette, hogy minden tanévben átlag százezer tanköteles gyermek maradt kívül az iskolán. A romániai négyosztályos iskolát 1864-ben nyilvánították általánossá és kötelezővé, de a királyi román tanügy ezt sohasem tudta megvalósítani. A két világháború között volt a legsúlyosabb a beiskolázás helyzete a négyosztályos iskolában. Különösen a világgazdasági válság idején. Az 1932—33-as tanévben az iskolaköteles gyermekeknek csak a fele iratkozott be az I—IV. osztályba. Ezzel szemben az 1957—58. tanévben majdnem százszázalékos a beiskolázás.

Már a királyság utolsó éveiben, de különösen annak megszűnése után a román tanügy legfontosabb feladatának tekinti a *hétosztályos iskola általánossá tételét*. A királyi Romániában működtek ugyan hétosztályos iskolák és hirdették is annak kötelező voltát, azonban a kis- és közepes nagyságú falvak nem rendelkeztek ilyen iskolákkal, s a beiskolázást még a tanügyi szervek sem vették komolyan. Ezért aztán a népi hatalom első éveiben a párt és kormányzat fő törekvése a hétosztályos iskola általánosítása, feltételeinek (anyagi és személyi vontakozásban) a biztosítása, majd az iskolatípus szervezeti kiépítése. Ez a munka nagy lendületet vesz és már 1948-ban 3549 V—VII osztályos iskolaegység alakult 339 470 tanulóval.

1948-cal új periódus kezdődik a román köznevelés történetében. Az iskolák államosítása lehetővé teszi az egységes szervezést, a különböző országrészekbeli — moldvai, havasföldi, erdélyi — iskolatípusok egységesítését, továbbá a nemzeti kisebbségek iskoláinak újjászervezését. A román nép nagy erőfeszítéseket tesz ebben a tízéves periódusban, hogy az egész tanügy: alsó- közép- és felsőfokon egyaránt megszabaduljon feudál-kapitalista vonásaitól és szocialista közneveléssé fejlődjön. Ebben a periódusban azonban gátolta a fejlődést a dogmatizmus szellemének térhódítása. Az oktatás tartalmi kérdésein túl különösen károsan hatott a tízosztályos iskola kérdésében kialakult merev álláspont, mely az 50-es évek elején színvonalcsökkenéshez vezetett. Mert az, hogy a középiskola tíz osztály tanulmányai alapján érettségi bizonyítványt adott, föltétlenül kihatással volt a felsőoktatásra is. Szerencsére a tízosztályos iskolához való merev ragaszkodás csak néhány évig tartott és a román kultuskormányzat újból napirendre tűzi az iskolarendszer szervezeti továbbfejlesztését, és elhatározza a tizenegy-, illetve a tizenkétosztályos iskola fokozatos kialakítását. Ugyanakkor döntően megváltoztatják a közép- és felsőfokú tanintézetek tanulóinak, illetve hallgatóinak szociális összetételét: a munkás és paraszt származású fiatalok javára.

Ebben az időszakban — a dogmatizmus éveiben — az elemi iskola fejlődése is megtorpan; annak ellenére, hogy az államosítás után gyors fejlődésnek indul. E miatt és a régi örökség következtében az 50-es évek közepétől az oktatási szerveknek rendkívül nagy erőfeszítéseket kell tenniük, hogy megteremtsék az alapjait a *hétosztályos iskola kötelező bevezetésének*. A Román Népköztársaság Minisztertanácsának idevonatkozó rendelete így hangzik: „1. Az 1958—59-es tanévtől kezdődőleg a hétosztályos elemi oktatás általánossá és kötelezővé válik mindazokban a községekben és falvakban, ahol hétosztályos iskola működik. 2. Azokban a helységekben, ahol a meglevő iskolai férőhelyek nem

¹ Tanügyi Újság. II. évf. Bukarest. 1958. 16. sz. 1. lap.

elegendők a hétéosztályos elemi iskolai oktatás általánosítására, a néptanácsok végrehajtó bizottságai tegyék meg az intézkedéseket az iskolahelyiség biztosítására.”² Ennek eredményeként a rendelet kiadásának évében több mint ezerrel növekedett az V—VII osztályokkal rendelkező iskolák száma.

A kötelező hétéosztályos iskolázás bevezetésével kezdődik egy viszonylag rövid, három éves periódus, mely a hétéosztályos tankötelezettséget van hivatva megvalósítani, és ugyanakkor az is feladata ennek a korszaknak, hogy előkészítse a nyolcosztályos általános iskola megvalósítását. 1958-tól 1961-ig terjed ez a rövid, de jelentőségében nagyon fontos korszak. Ebben a korszakban komoly intézkedések történnék a tanulók és a tanerők túlterhelésének elhárítására, a politechnikai képzés bevezetésére, az esti és látogatás nélküli általános és felsőfokú oktatás megjavítására, a szakiskolák és a technikumok továbbfejlesztésére stb. Mondhatnók, hogy *ez a korszak teremti meg a korszerű román közoktatás megvalósításának feltételeit*, készíti elő azokat az átfogó reformokat, amelyek később bevezetésre kerülnek.

Fejlődéstörténeti szempontból ebben a korszakban játszik meghatározó szerepet a RMP III. Kongresszusa 1960-ban. Ezen az egész román köznevelésre és annak reformjára vonatkozóan fontos javaslatok hangzottak el, és nagyjelentőségű határozatok születtek. A kongresszus elé terjesztett Jelentésből idézzük: „Az Irányelvtervezet előírja, hogy a hétéosztályos oktatás általánosításának befejezésével egyidejűleg rá kell térni a nyolcosztályos általános oktatásra, s ilyenformán az általános műveltséget nyújtó középiskola tizenkétéosztályos lesz.”³ A javaslatot a kongresszus elfogadta; határozattá emelte.

1961-ben a román Államtanács törvényerejű rendeletet adott ki a *nyolcosztályos általános kötelező és ingyenes oktatás bevezetéséről*. Elrendeli továbbá az új iskola új tanterveinek kidolgozását és vitára bocsátását. Ezzel a rendelkezéssel kezdődik a román köznevelés legújabb periódusa, amelyben tartalmi és szervezeti, világnézeti és pedagógiai téren egyaránt az iskolarendszer a legkorszerűbb alapra helyeződik. Ez a rendelkezés végérvényesen kiemeli a román iskolát abból az állapotból, amelyet „balkáni” jelzővel illettek és biztosítja a lehetőségét annak, hogy mind az oktatás, mind pedig a nevelés tekintetében megfelelő színvonalat érjen el. Azóta eltelt két év és ezalatt az idő alatt más lényeges eredmények is születtek, amelyek már nem férnek bele a vázlatos kerettörténetbe.

2. A közoktatás korszerűsítésének tartalmi kérdései

A román köznevelés reformja a szervezeti keretek továbbfejlesztésével párhuzamosan átalakította az iskolai oktatás tartalmi tényezőit is. Az új iskolák részére új tantervek készültek, amelyek lényegesen módosították a tanulmányi ismeretek körét. Új tantárgyak jelentek meg, amelyek eddig egyáltalán nem szerepeltek a román iskola tanulmányi rendjében. És új tankönyvek íródtak, amelyek a legújabb tudományos igényeket is kielégítik. Mindez azért, mert a román közoktatás rátért a politechnikai képzés útjára.

A *politechnikai képzésre való áttérés legfontosabb jellemzője azonban a fokozatosság elvének az érvényesítése*. Az első kísérlet, a kezdeményezés érdeme a bucaresti 4. számú középiskolát illeti. Ez az iskola az 1955—56-os tanévben a nyolcadik osztály tanulóival termelési gyakorlatot végzett egyik nagyüzemben. Az iskola

² Tanügyi Újság. II. évf. Bukarest. 1958. 16. sz. 1. lap.

³ GH. GHEORGHIU DEJ: Jelentés a RMP III. Kongresszusán. Bukarest. 1960. 109. lap.

igazgatója és tantestülete azt tapasztalta, hogy a tanulók elsajátíthatják a bonyolultabb termelő munka alapjait is; ennek pedig hasznát vehetik majd az életben. A közvetlen tapasztalat azonban akkor még az volt, hogy a tanulóknak az üzemi termelő munkában szerzett jártassága megkönnyítette a fizika, a kémia, a matematika tanulását. Ezeknek a tantárgyaknak a tanárai, de más tárgyak oktatói is arról beszéltek, hogy amióta a tanulók üzemi gyakorlatokon vesznek részt, a természettudományi ismeretek tanítása — elsősorban az említett tárgyak esetében — lényegesen könnyebb lett. A tanulók hamarabb megértik az anyagot, rövidebb időt kell fordítani a magyarázatra és több idő jut az elmélyítésre. Ekkor tehát az volt a legfőbb tanulság, hogy a termelő munkában való részvétel pozitív irányban befolyásolja az elméleti ismeretek elsajátítását. Egyelőre nem is tűztek ki ennél komplexebb célokat, annak ellenére, hogy a tapasztalatok más tényekről is beszámoltak, mint például: a munka és a közvagyon iránti szeretet javulásáról, a munkások fokozottabb tiszteletéről, a technika nagyobb megbecsüléséről, a közösségi szellem erősödéséről és más, az iskolai nevelésben addig nagy nehézségeket jelentő tényezőkről.

A bukaresti 4. sz. középiskola tapasztalatainak híre gyorsan terjedt és más iskolák is kezdeményezőleg léptek fel, amire az Oktatásügyi Minisztérium felkarolta a mozgalmat, kijelölt bizonyos számú kísérleti iskolát és 1957 augusztusában „A termelési gyakorlatok megszervezése” c. utasításában — hivatkozva a fenti iskola tapasztalataira — szabályozza a termelési gyakorlatok rendjét. Természetesen csak a kijelölt iskolák nyolcadik osztályaira vonatkozóan.

A politechnikai oktatás kiszélesítésére vonatkozó rendelet a tapasztalatok általánosabb feldolgozása után jelent meg. Az Oktatás- és Művelődésügyi Minisztérium hivatalos közlönye 1956. október 20-án „Utasítások a mezőgazdasági és műhelygyakorlatok tantervi alkalmazására” címmel rendeli el a politechnizációt.⁴ A román tanügy irányítói azonban vigyáznak arra, hogy azok az iskolák kezdjék meg a politechnikai oktatást, amelyek rendelkeznek a megfelelő feltételekkel. A minisztérium említett közlönyében az alábbi feltételeket szabja a termelési gyakorlat bevezetéséhez: 1. Az iskola az üzemtől nem lehet két kilométernél nagyobb távolságra; 2. Az üzem heti öt órában vállalja a tanulók foglalkoztatását és biztosítja a munkahelyet a munkások mellett; 3. A gyakorlatot vezető mestereket az üzem, a felügyelő tanárokat pedig az iskola biztosítja. Ahol ezek a feltételek biztosítva vannak, ott a tanévre érvényes szerződést kell kötni, melynek betartása mindkét fél részéről kötelező.⁵ Ahol ezek a feltételek nincsenek biztosítva, ott a minisztérium természetesen nem járul hozzá a gyakorlatok megkezdéséhez.

Az alaprendelkezés után éveken át a legjobb és legjelentősebb iskolák munkálkodnak a politechnikai képzés sikeréért. Ezekben az években még domináló szempont az üzemi gyakorlatoknak az elméleti ismeretek jobb elsajátítását és gyakorlati alkalmazását célzó elgondolása érvényesítése. Erre vallanak azok a tudományos beszámolók is, amelyek ebben az időben a politechnikai képzéssel foglalkoznak. Az egyes tantárgyak tételes alkalmazásáról ad hírt V. ATANASIU, a bukaresti Pedagógiai Továbbképző Intézet tanára *Gyakorlat — tudományos alapon* című cikkében. Sorra veszi azokat az egységeket, amelyek a fizikában és a matematikában szinte kézenfekvően alkalmazhatók a műhelymunkák végzése közben, csak a tanárnak össze kell kapcsolnia a kettőt, illetve fel kell hívnia rá

⁴ Buletinul Ministerului Invățămîntului. 1956. Oct. 20. Anul II. — Nr. 6. Seria A.

⁵ I. m. 21. lap.

a tanulók figyelmét. Többek között a következő esetben: „A tanulók a fizika órákon tanulták, hogy a nyomást a felületegységre ható nyomóerővel mérik. Tehát ugyanazon erő hatására a nyomás nő, ha csökken a felület, amelyre hat az erő. Ezzel magyarázható, hogy a vágóeszközöket, a vésőt, a fűrészt, stb. miért kell jól kiélezni. Ők maguk magyarázzák meg azt, hogy az élezéssel a vágóél felülete csökken, tehát ugyanazon erő által kifejtett nyomás kisebb felületen nagyobb, következésképpen a vágás könnyebb lesz. Valamely tárgy síkra lefejtett felszínének kijelölésénél egy egész sor mértani ismeret alkalmazása szükséges. Például egy kályha vagy csatornacső lefejtett felszíne (a henger palástja) egy téglalap. Egy tölcser készítésére meg kell szerkeszteni három összetevő alkatrész síkra lefejtett felszínét (a tölcser testét, a tölcser csövét és fogantyúját). Az első kettő síkra lefejtett felszíne köröcikk, a harmadiké pedig olyan trapéz, amelynek a magassága egyenlő a fogantyú hosszával . . .” stb.⁶ A fokozatosság elvéhez hozzátartozott, hogy ebben az időben a román iskolák politechnikai képzésében *elsősorban a sokoldalúságra nevelés* játszik szerepet. Ezzel a sokoldalúsággal van kapcsolatban, hogy az 1958–59-es tanévtől kezdve az általános oktatás összes falusi iskoláinak ötödik osztályában heti két órában bevezetik a *mezőgazdasági ismeretek* tanítását. Majd fokozatosan a VI., VII. és VIII. osztályokban is.

A román közoktatás politechnikai képzésében a munkáranevelés általánosabb érvénnyel a nyolcosztályos iskola bevezetésével nyomul előtérbe. Ekkor differenciálódik jobban a középfokú oktatásban is. És természetesen a felsőfokú intézetek is tartalmi változtatásokat eszközölnek oktatási rendszerükben.

a) *A nyolcosztályos általános iskola reform-tanterve*

A román általános iskola számára két fontos okból kellett új tantervet készíteni: 1. a hétosztályos iskola megszűnése és a nyolcosztályos általános iskola bevezetése következtében; 2. a politechnikai képzés széleskörű elterjedése miatt. 1961-ben az Oktatás- és Művelődésügyi Minisztérium által kibocsátott és megvitatott óraterv minden tekintetben a köznevelés reformját szolgálja:⁷ (ld. 203. l.) Ugyanitt jelentek meg a nemzetiségi nyolcosztályos általános iskolák óratervei. Ezek közül e helyen a magyar tannyelvű általános iskola óraterve tarthat számot érdeklődésre. Ezért ezt is közöljük:⁸ (ld. 204. l.)

Amint a tantervekből kitűnik a *reform általános iskolájának tananyaga az életre és a munkára készíti elő* növendékeit. Vagyis biztosítja személyiségük sokoldalú fejlődését, megalapozza szocialista világnézetüket, erkölcsi meggyőződésüket és magatartásukat, fejleszti fizikumukat, felkelti bennük a szép, az igaz, a haladás és a haza iránti szeretet érzését. Ezzel a reformtervvel a román általános iskola elérte a legfejlettebb országok köznevelési rendszerének népoktatási szintjét.

b) *A tízenegyesztályos iskola középiskolai tagozatának új tanterve*

A román középiskola szerves egységet alkot az általános iskolával. Vagyis annak *jelenleg* a VIII., IX., X. és XI. osztálya. Azért hangsúlyozzuk, hogy jelen-

⁶ V. ATANASEU: Gyakorlat — tudományos alapon. Tanügyi Újság. V. évf. Bukarest. 1961. 37. sz. 3. lap.

⁷ Școala de 8 ani din R. P. R. Proiect. Ministeriul Invățământului și Culturii. București. 1961. 144—146.

⁸ Școala de 8 ani din . . . 117—119.

Óraterv
a román nyelvű 8 osztályos általános iskola számára

Ssz.	Tantárgyak	Osztályok								Heti óra- szám
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
	<i>A. Humán tárgyak csoportja</i>									
1.	Román Nyelv	12	12	9	7	5	4	4	3	56
	a) grammatika					2	2	2	1	
	b) irodalmi olvasmány					3	2	2	2	
2.	Történelem				2	2	2	3	3	12
	a) az RNK története				2				3	
	b) ókor					2				
	c) középkor						2			
	d) újkor és legújabbkor							3		
3.	Alkotmánytan								1	1
4.	Orosz nyelv					2	2	2	2	8
5.	Idegen nyelv						2	2	2	6
6.	Osztályfőnöki óra					1	1	1	1	4
	<i>B. A reál és gyakorlati tárgyak csop.</i>									
7.	Matematika	5	5	5	5	4	4	4	4	36
	a) aritmetika					4	2	2		
	b) geometria						2	2	1	
	c) algebra								3	
8.	Könyvelési ismeretek								1	1
9.	Fizika						2	2	2	6
10.	Kémia							2	2	4
11.	Természettudomány				2	2	1	1		6
	a) zoológia				2					
	b) botanika					2				
	c) anatómia és fiziológia						1			
	d) higiénia							1		
12.	Földrajz			2	2	2	2	1	2	11
	a) tartomány-földrajz			2						
	b) RNK földrajza				2				2	
	c) Ázsia és Európa földrajza					2				
	d) Afrika, Amerika, Óceánia és Ankt.						2			
	e) a geológia és geográfia általános fizikai elemei							1		
13.	Gyakorlati tevékenység	1	1	2	2	3	3	3	3	18
	a) gyakorlati foglalkozás	1	1	2	2					
	b) agrotechnikai alapism. (falusi isk.)				3	3	3	3	3	
	c) ipari alapismeretek (városi isk.)				3	3	3	3	3	
	<i>C. Testnevelési és esztétikai csop.</i>									
14.	Rajz	1	1	2	2	2	2	2	1	13
15.	Szépírási	1	1	1	1	1	1			6
16.	Ének és zene	2	2	1	1	1	1	1	1	10
17.	Testnevelés	2	2	2	2	2	2	2	2	12
18.	Énekkar vagy sportkör					2	2	2	2	8
	Összóraszám:	24	24	24	26	29	31	32	32	222
	Társadalmi munka (ajánlott)	2	2	2	2	2	2	2	2	

Óraterv
a magyar nyelvű 8 osztályos iskola részére

Ssz	Tantárgyak	Osztályok								Heti óra- szám
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
A. Humán tárgyak csoportja										
1.	Román nyelv	3	6	6	6	5	4	4	3	37
	a) nyelvtan					2	2	2	1	
	b) irodalom					3	2	2	2	
2.	Anyanyelv	10	7	6	5	5	4	3	3	43
	a) nyelvtan				2	2	2	1	1	
	b) irodalom					3	2	2	2	
3.	Történelem				2	2	2	3	3	12
	a) az RNK története				2				3	
	b) ókor					2				
	c) középkor						2			
	d) újkor és legújabbkor							3		
4.	Alkotmánytan								1	1
5.	Orosz nyelv					2	2	2	2	8
6.	Idegen nyelv						2	2	2	6
7.	Osztályfőnöki óra					1	1	1	1	4
B. A real és gyakorlati ism. csop.										
8.	Matematika	5	5	5	5	4	4	4	4	36
	a) aritmetika					4	2	2		
	b) geometria						2	2	1	
	c) algebra								3	
9.	Könyvelési alapismeretek								1	1
10.	Fizika						2	2	2	6
11.	Kémia							2	2	4
12.	Természetrajz				2	2	1	1		6
	a) zoológia				2					
	b) botanika					2				
	c) anatómia és fiziológia						1			
	d) higiénia							1		
13.	Földrajz			2	2	2	2	1	2	11
	a) tartományi földrajz			2						
	b) RNK földrajza				2				2	
	c) Európa és Ázsia földrajza					2				
	d) Afrika, Amerika, Óceánia és Ank..						2			
	e) A geológia és geográfia általános fizikai elemei							1		
14.	Gyakorlati tevékenység	1	1	2	2	3	3	3	3	18
	a) kézimunka	1	1	2	2					
	b) agrotechnikai alapisz. (falusi) ...					3	3	3	3	
	c) ipari ismeretek (városi isk.)					3	3	3	3	
C. Testnevelési és művészeti ism.										
15.	Rajz	1	1	2	2	2	2	2	1	13
16.	Szépírási	1	1	1	1	1	1			6
17.	Ének és zene	2	2	1	1	1	1	1	1	10
18.	Testnevelés	2	2	2	2	2	2	2	2	18
19.	Énekkar és sportkör					2	2	2	2	8
Összóraszám:		25	25	27	39	34	35	35	35	255
Társadalmi munka (ajánlott)		2	2	2	2	2	2	2	2	

leg, mert az általános iskola VIII osztálya —a fokozatos fejlesztés következtében— az 1964/65-ös tanévben fog tetőzni. Jelenleg a VII. osztálynál tart a tetőzés. Ennek következtében a tizenkétosztályos egységes iskola 1965-ben indul a kilencedik osztállyal. Jelenleg tehát még a nyolcadik osztályban kezdik a tanulók középiskolai tanulmányaikat. A román közoktatás reformja azonban 1962-ben itt is lényeges tartalmi módosításokat tett szükségessé. Az Oktatási és Művelődésügyi Minisztérium kiadta a középiskola új tantervét:⁹

Oktatási és Művelődésügyi
Minisztérium

Óraterv
a VIII—XI. osztályos román tannyelvű iskolák
részére
(a nappali tagozaton), az 5 + 1-es iskolákban

Ssz	Tantárgyak	Osztályok					
		VIII.	IX.	X.	X.	XI.	XI.
				R.	H.	R.	H.
1.	Román irodalom	3	3	3	3	3	4
2.	Orosz nyelv	2	2	2	3	2	3
3.	Angol (francia, német)	2	2	2	2	2	3
4.	Latin nyelv	2	1		4		2
5.	Történelem	2	2	2	2	3	3
6.	Politikai gazdaságtan			2	2		
7.	Tudományos szocializmus					2	2
8.	Pszichológia és logika					1	1
9.	Matematika	5	5	6	2	6	2
10.	Csillagászat					1	
11.	Fizika	3	3	3	3	3	3
12.	Kémia	2	2	2	2	2	2
13.	Természetrajz	2	2	2	2	2	2
14.	Földrajz	2	2			2	2
15.	Speciális technológia és anyagismeret	2	2	1	1	1	1
16.	Technikai rajz	1	1	1	1	1	1
17.	Termelési gyakorlat	3	4	4	4	4	4
18.	Muzsika	1	1	1	1		
19.	Testnevelés	2	2	2	2	1	1
20.	Sportkör	1	1	1		(2)	(2)*
21.	Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	1	1
22.	Honvédelmi ismeretek			1	1	1	1
	Összóraszám	36	36	36	37	38	38

* fakultatív

A közoktatás reformja természetesen a nemzeti kisebbségek középiskoláira is kiterjed. Ezért szükséges volt a nemzetiségi iskolák részére ugyancsak új tantervek kidolgozása és bevezetése. Közülük itt is csak a magyar tannyelvű középiskola óratervét közöljük:¹⁰

⁹ Tanterv a VIII—XI. osztályos román tannyelvű iskolák részére. Jóváhagyva: 72 698/1962. sz. alatt.

¹⁰ Tanterv az együttélő nemzeti kisebbségek anyanyelvén oktató, egynapos termelési gyakorlatot végző középiskolák részére. (VIII—XI. oszt.) Jóváhagyva: 72698/1962. sz. alatt.

Óraterv

az együttélő nemzeti kisebbségek anyanyelvén oktató, egynapos termelési gyakorlatot végző
középiskolák részére (VIII–XI. osztályokban).

Ssz	Tantárgyak	Osztályok					
		VIII.	IX.	X.	X.	XI.	XI.
				R.	H.	R.	H.
1.	Anyanyelv és irodalom	3	3	3	3	3	3
2.	Román nyelv és irodalom	4	4	4	4	3	3
3.	Orosz nyelv	2	2	2	2	2	2
4.	Idegen nyelv	2	2	(2)*	2	(2)*	2
5.	Latin nyelv	1	1		3		1
6.	Történelem	1	1	2	2	3	3
7.	Politikai gazdaságtan			2	2		
8.	Tudományos szocializmus					2	2
9.	Pszichológia és logika					1	1
10.	Matematika	5	5	6	2	6	2
11.	Csillagászat					1	
12.	Fizika	3	3	3	3	3	3
13.	Kémia	2	2	2	2	2	2
14.	Természetrajz	2	2	2	2	2	2
15.	Földrajz	2	2			2	2
16.	Speciális technológia és anyagismeret.	2	2	1	1	1	1
17.	Technikai rajz	1	1	1	1	1	1
18.	Termelési gyakorlat	3	4	4	4	4	4
19.	Muzsika	1	1	1	1		
20.	Testnevelés	2	2	2	2	1	1
21.	Sportkör	1	1	1	1	(1)*	(1)*
22.	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1
23.	Honvédelmi ismeretek			1	1	1	1
	Összóraszám	38	39	38	39	39	38

* fakultatív

Nyomban meg kell jegyeznünk, hogy a középiskolának ez az új tanterve végeredményben átmeneti, mert két év múlva a 12 osztályos iskola első (kilencedik) osztályának indulása szükségessé teszi a végleges reformtanterv bevezetését. A korszerűség igényeit azonban ez az átmeneti tanterv is igyekszik mindenben kielégíteni és híven szolgálja az egész román köznevelés reformját.

Ami pedig ennek a tagozatnak a politechnizációját illeti, az számunkra néhány érdekes és újszerű tanulságot mutat. A fenti tantervből is kitűnik, hogy a középiskola centrális helyet biztosít a *gyakorlati oktatásnak*. Egyrészt a *termelési gyakorlatnak*, másrészt a *technológia és anyagismeret* című tantárgynak, amely fontos része a politechnikai oktatásnak. Ez utóbbi a felületes szemlélőnek úgy tűnhetik, mintha az egyirányú szakoktatást szolgálná. Ha közelebbről megnézzük azonban, akkor kiderül róla, hogy minden osztályban azt a technológiát és azt az anyagismeretet jelenti, amivel éppen az az osztály a termelési gyakorlaton foglalkozik. Ezáltal éppen ellenkezőleg: a sokoldalúságot szolgálja. A termelési gyakorlatok pedig a középiskola osztályaiban a következőkép-

pen differenciálódnak: a nyolcadik és kilencedik osztályban a lakatosság, a tizedik osztályban autóvezetés és technológiája, a tizenegyedik osztályban elektrotechnika. Ez azonban csak általános irányelv, mert a helyi körülmények módosíthatják ezt a felosztást. Különösen módosul a helyzet a vidéki középiskoláknál, ahol a helyi viszonyok és lehetőségek szabják meg az iskolák termelési gyakorlatainak profilját.

A tanterv által előírt 5 + 1-es termelési gyakorlatokon kívül mint ugyan-csak sajátos formát kell megemlítenünk az ún.: *folyamatos gyakorlati tevékenységet*, amelyet az iskolák minden osztály számára a tanév befejezése után szerveznek meg. A folyamatos gyakorlati tevékenység ideje két hét. A részvétel kötelező. A más szóval kéthetes üzemi gyakorlatnak is nevezhető praktikum megszervezésénél az iskolák vezetőinek és az üzemeknek ugyancsak megállapodást kell kötniök. Ennek a praktikumnak pedig szervesen kapcsolódnia kell a tanév folyamán végzett termelési gyakorlathoz. Különben a folyamatos gyakorlati tevékenységet a középiskolákon kívül az általános iskolák, a termelési képzést nyújtó középiskolák (szakiskolák) és a tanító- és óvónőképző pedagógiai iskolák is végzik.¹¹

c) A felsőoktatási intézmények reformjának egy-két vonatkozása

Románia felsőoktatási intézményeinek reformja szoros kapcsolatban van az alsó- és középfokú iskolák korszerűsítésével. Különösen pozitív irányba hatott a tizenegyesztályos iskola oktatási szisztémájának a bevezetése, amely lényegesen emelte a felsőfokú intézményekben tovább tanuló diákok tudásszintjét a korábbi tízesztályos rendszerrel szemben. De még nagyobb színvonal-emelkedést hoz majd a tizenkésztályos rendszer felfutása, amely — amint láttuk — jelenleg az általános iskola hetedik osztályánál tetőzik.

A román felsőoktatás rohamos fejlődése az 50-es évek közepén indult meg. A legnagyobb fejlődést a műszaki és a mezőgazdasági felsőfokú szakképzés érte el. Ez a tény szoros kapcsolatban van a gazdasági élet fejlődésének igényeivel, hiszen Románia nyersanyagban a gazdag országok közé tartozik, de a múltban a feldolgozó ipara nem állt ezzel arányban. Ez volt a helyzet a mezőgazdaság terén is. Ahhoz, hogy fejletlen agrárországból fejlett ipari- és mezőgazdasági ország legyen, ahhoz nagyon sok főiskolai végzettséggel rendelkező ipari és mezőgazdasági szakemberre volt szüksége. A párt és az állami vezetés ezért különös súlyt helyezett a műegyetemek és az agráregyetem- és főiskolák fejlesztésére. Jellemző erre a fejlesztésre, hogy amíg az 1938-as Romániában mindössze 9000 diplomás mérnök dolgozott, addig jelenleg hatvanezer mérnöke van a román iparnak. Ugyanilyen nagyarányú fejlesztéssel találkozunk a mezőgazdasági szakemberek képzése terén is. A fejlődés fázisait még jobban részletezve 1938-ban: 1895; 1951-ben: 5533; 1960-ban: 15 433; és 1961-ben: 16 400 egyetemi vagy főiskolai diplomával rendelkező agrárszakember dolgozott, illetve azóta is évenként ezerrel növekedve dolgozik a román mezőgazdaságban. A felsőfokú intézmények igyekeznek lépést tartani a gazdasági élet fejlődésével, a nagyüzemi gazdálkodás igényeivel.¹²

¹¹ A folyamatos gyakorlati tevékenységek megszervezése. — Az OMM. útmutatásai — Tanügyi Újság VI. évf. Bukarest. 1962. 12. sz. 6. lap.

¹² SIMION POR: Mezőgazdasági szakoktatásunk. Korunk. Cluj. 1962. 9. sz. 1054. lap.

Ami most már a román felsőoktatás tartalmi reformját illeti, az átfogó, nagyjelentőségű intézkedés az 1957. évhez kapcsolódik.

„A Román Munkáspárt Központi Vezetőségének és a Román Népköztársaság Minisztertanácsának 1003. számú Határozata a felsőfokú oktatás megjavításáról” címmel jelent meg. A Határozat hat pontban foglalja össze azokat a feladatokat, melyeket a román felsőoktatásnak végre kell hajtania:

I. Az oktatást szorosabban össze kell kapcsolni az étellel, a gyakorlat, az ipar, a mezőgazdaság, a szállítás, a kereskedelem és a kulturális tevékenység szükségleteivel;

II. Meg kell javítani a társadalomtudományok oktatását a felsőfokú tanintézetekben;

III. Meg kell javítani a főiskolai hallgatók társadalmi összetételét;

IV. Meg kell javítani a főiskolai hallgatók soraiban végzett politikai és nevelőmunkát;

V. Szüntelenül emelni kell a tanerők képzésének színvonalát és meg kell javítani élet és munkakörülményeiket;

VI. Meg kell javítani a felsőfokú tanintézetek anyagi alapját, adminisztratív és vezetési tevékenységét.¹³

Azóta az itt idézett fő feladatok java részét a felsőoktatás végrehajtotta. A román egyetemek és főiskolák ma már a szocializmus építésének gyakorlatát szolgálják, hallgatóságuknak jelentős részét a munkás- és parasztszármazású diákok közül veszik fel, lényegesen megjavították a világnézeti nevelést, emeltek a tudományos és az oktató munka színvonalát, fokozták a társadalom körében végzett ismeretterjesztő tevékenységüket, lényegesen megjavították vezetési munkájukat. Az azóta eltelt időszakban a román felsőfokú intézmények alapvető mennyiségi és minőségi fejlődésen mentek át.

A felsőoktatásról szólva külön kell néhány szót szólnunk a nevelőképzés reformjáról is. Annál inkább, mert a nyolcosztályos általános, illetve a 12 osztályos egységes iskola fokozatos felfejlesztése egyre nagyobb igényeket támaszt a nevelőképző intézményekkel szemben. A legnagyobb eredmény ezen a téren, hogy sikerült megvalósítani a felsőfokú tanító, illetve szaktanító képzést, az egyetemeken a régi négyéves tanárképzés helyett az ötéves képzési formát, továbbá az egyszakosság helyett a másfél-, illetve kétszakos rendszert stb.

Komoly eredményről lehet beszélni — az egyetemeken folyó tanárképzést illetően — a *társadalmi étellel, pontosabban a népelettel való kapcsolat megteremtése terén*. Amint arról már egy alkalmmal beszámoltunk,¹⁴ a tanárjelölteknek a gyakorlati képzés keretében rendszeres külső tanulmányokat kell folytatniuk. Ezeket a tanulmányokat a „népelettel kapcsolatos tanulmányutak”-nak is nevezhetnők. Általában három fő irányuk van: 1. Helytörténeti ismeretek szerzése (eredeti források, ásatásokon való részvétel); 2. A szocialista építés gazdasági és kulturális eredményeinek tanulmányozása (egy-egy település szociográfiai jellegű felmérése alapján); 3. Folklor-kutatások végzése (önálló vagy kisegítő néprajzi gyűjtőprogramok keretében). Ezt a munkát részben a szakoktatás keretében: az első szigorlat előtt, részben pedig a pedagógiai képzés keretében: a vidéki iskolai gyakorlatok alkalmával végzik.

¹³ Törvények, törvényerejű rendeletek, minisztertanácsi határozatok és rendelkezések gyűjteménye. 1957. IV. Tudományos Könyvkiadó. Bukarest. 1957. 64. lap.

¹⁴ BAJKÓ MÁTYÁS: Néhány tapasztalat a román tanárképzéssel kapcsolatban. Pedagógiai Szemle IX. évf. 1959. 478—482. lap.

De jelentős eredményekről lehetne szólni a főiskolai és egyetemi szakmetodikai oktatást illetően, mely különösen a jelöltek gyakorlati felkészítésében sikeres, a bázis-iskoláknak nevezett gyakorlóiskolák ugyancsak eredményesen szolgálják a nevelőképzés céljait és feladatait. Ezeknek az önmagukban nagyon fontos tényezőknek a részletesebb taglalása azonban itt nem feladatunk.

3. A reform néhány különleges sajátossága.

Már az eddigiek folyamán is több olyan elemmel találkoztunk a román köznevelés vizsgálatánál, amelyek sajátos körvonalait bontakoztatták ennek az iskolarendszernek. Végül néhány olyan különleges sajátosságról kívánunk szólni, mint például az alsótagozati szakosítás kérdése, az ingyenes tankönyvel-látás problémája, a nevelők grádusos továbbképzésének a szisztémája, és más kérdések, amelyek szerintünk az eddigieknél nagyobb figyelmet érdemelnek.

Az általános iskola oktató-nevelőmunkájának megjavítása céljából a román Oktatási és Művelődésügyi Minisztérium az 1960/61-es tanévtől kezdve kísérletet szervezett, amelynek keretében az I—IV. osztályban szakosítják az oktatást. Vagyis ezekben az osztályokban az egyes tantárgyakat szaktanítók, illetve szaktanárok tanítják. Egyelőre csak a legjobb iskolákban kezdték meg a kísérletet. A legutóbbi tanévben kétszáz iskola folytatott ilyen jellegű munkát. Az eddigi tapasztalatok biztatóak. A romániai tapasztalatok azért is nagyon izgalmasak a szakosítás tekintetében, mert köztudomású, hogy ez a kérdés világviszonylatban sok pártfogót, de még több ellenzőt szerzett magának. A pedagógia klasszikusai is — főleg lélektani okokból — inkább ellene nyilatkoztak. A román szakosítás leglelkesebb hívei az eddigi eredmények alapján azt bizonyítják, hogy ez az eljárás az alsótagozati oktatás színvonalemelésének legfőbb eszköze. Mindenesetre a tartományi székhelyeken harmadévenként megtartott tanácskozások azt bizonyítják, hogy a kezdeti hiányosságok ellenére a kísérleti osztályok tanulmányi átlaga jobb mint a kontrol-osztályoké. Rendelkezésünkre állnak azok a beszámolók, melyeket a sajtó ezekről a munkaértekezletekről közöl. Elég, ha ezek közül egyből, a iasi tartományi értekeztet anyagából idé-zünk: „A Iasi tartományoktatási és művelődésügyi osztálya által készített be-számolóban, valamint a résztvevők hozzászólásaiban rámutattak arra, hogy bár az első évharmadban voltak nehézségek és hiányosságok (például a kísérleti osztályok helytelen kiválasztása, a pedagógiai alapelveknek meg nem felelő órarend összeállítása), a kísérleti osztályok tanulói által valamennyi tantárgyból elért eredmények azt bizonyítják, hogy a szaktanárok általi tanítási rendszer a kisebb osztályokban biztosíthatja az ismeretek elsajátításának magasabb szín-vonalát, a tanerők egyre jobb munkáját ezekben az osztályokban.¹⁵ A többi tartományok székhelyein lezajlott beszámolóértekezletek is hasonló módon fog-laltak állást a kísérleti iskolák tapasztalataival kapcsolatban.

A legnagyobb veszélyt a szakosítás folyamán a *túlterhelés*. Ezzel számoltak is a román tanügy vezetői és már a szakosítást megelőzően több intézkedést fo-ganatosítottak mind a tanulók, mind pedig a tanárok túlterhelésének elhárítá-sára, illetve megelőzésére.¹⁶

¹⁵ I. CREMER: Biztató kezdet Iasi tartományban. Tanügyi Újság VI. évf. Bukarest. (1962. 3. sz. 5. lap.

¹⁶ Intézkedések a tanulók és tanerők túlterhelésének elhárítására. Tanügyi Újság. II. évf. Bukarest. (1958) 3. sz. 1. lap.

A köznevelés reformjának egyik fontos feltétele az iskolai tanulóknak tankönyvekkel való jó ellátása. A román Oktatási és Művelődésügyi Minisztérium ennek tudatában a régi tankönyveket mind újraíratta, és gondoskodott azoknak megfelelő példányszámban való megjelenéséről. A legfontosabb reformintézkedés azonban, amit itt ki kell emelnünk: az *ingyenes tankönyvellátás* bevezetése az általános iskolában. Erre vonatkozólag először az RMP III. Kongresszusának beszámolója tesz javaslatot. Idézem: „Ettől az iskolai évtől kezdve bevezetjük a tankönyvek teljes ingyenességét az I—VII. osztály összes tanulói számára, hogy egyre kedvezőbb tanulási feltételeket teremtsünk a városi és falusi dolgozók gyermekeinek.”¹⁷ Az 1960/61-es tanévtől kezdődően az általános iskola tanulói minden tankönyvet ellenszolgáltatás nélkül kapnak kézhez, és ami ugyancsak elismerésre méltó: ezek a könyvek a tanulók személyes tulajdonát képezik és nem is kell visszaszolgáltatniuk! A szocialista román köznevelésnek ez a gesztusa — mely különben évente ötvenmillió leibe kerül az államháztartásnak, a legnemesebb humanizmusból fakad.

Különleges szisztéma szerint folyik Romániában a *pedagógusok továbbképzése*. Grádusos rendszernek nevezhetnők a meghatározott időközökben oktatási fokozatok elnyeréséért folyó versenyvizsgák rendszerét, amelyben nem is annyira az előkészítő tanfolyamokon való részvétel a döntő — bár ez is, mert enélkül nem lehet versenyvizsgára jelentkezni —, hanem a vizsga sikeres letétele, mert ettől függ a magasabb fokozat elnyerése és ezzel a lényeges anyagi előnyökkel járó előléptetés. Három fokozatról van itt szó, melyek közül csak az első, az úgynevezett *definitív (véglegesítő) vizsga* a kötelező. Ezt a vizsgát minden óvónőnek, tanítónak és tanárnak a diploma megszerzése után 3—5 év múlva kell letennie; amennyiben legalább három évet sikeresen tanított, és részt vett a vizsgát megelőző tanfolyamon.

A másik fokozat a *grádul II.*, amely már nem kötelező, és amelyet a diploma megvédése után tíz évi sikeres oktatási gyakorlat elteltével, valamint tudományos dolgozat elkészítésével és meghatározott szigorlatok letételével lehet megszerezni. Általában kiváló iskolaigazgatók, vezető tanügyi szakemberek, az oktatónévelő munkát tudományos eredményekkel gazdagító tanárok szerzik meg leginkább.

A *grádul I.* a legmagasabb fokozat. Csak az előző kettő sikeres letétele, általában két évtizedes gyakorlat, megfelelő tudományos eredmények elérése után az oktatónévelő munka legkiválóbb szakemberei szerezhetik meg. Természetesen a *grádul II.* és a *grádul I.* után is komoly előléptetés jár. Hangsúlyoznunk kell, hogy ezek az oktatási fokozatok függetlenek a tudósképzés (*aspirantúra*) rendszerében kialakult fokozatoktól. Ezek a grádusok az iskolai oktatás és nevelés ügyét vannak hivatva elősegíteni.

Ennek az érdekes és kétségtől kívül sajátságos továbbképzési szisztémának a gazdája az Oktatási és Művelődésügyi Minisztérium hatáskörébe tartozó Országos Továbbképző Intézet. Az intézetnek nagyobb vidéki központokban (Iasi, Kolozsvár) további szekciói vannak, melyek tartományonként szervezik meg minden nyáron a tanfolyamokat, és azt követően a vizsgákat. Újabbban szerveznek olyan jellegű tanfolyamokat is, ahol külföldi előadók és gyakorlatvezetők működnek közre. Ezek közül a legfontosabbak a különböző idegen nyelvi szaktanfolyamok, melyek egyre nagyobb jelentőségre emelkednek a nyelvtanárok munkája szempontjából.

¹⁷ GH. GHEORGHIU DEJ: I. m. 109. lap.

A továbbképző tanfolyamoknak azonban csak egyik feladata a továbbképzés. A másik, és nem kisebb fontosságú cél: *a nevelők pedagógiai ismereteinek korszerűsítése*. A kolozsvári Továbbképző Intézet igazgatójának beszámoló cikkéből idézzük ezzel kapcsolatban a következőket: „Az idei tanfolyamok egyik jelentősebb eredményét abban látjuk, hogy választ adott több olyan nevelési kérdésre, amelyek foglalkoztatták tanerőinket s amelyekre főleg a falvakon vagy kisvárosokban dolgozók nem találtak megfelelő könyvészeti anyagot elméleti felvilágosítást. Másokat pedig kimozdított a megszokott rutinos és nem egy esetben sablonos munkaformából, megmutatta hiányosságait, kérdéseket vetett fel bennük, saját tapasztalatuk elemzésére készítette őket, hozzájárult a munkájukkal szembeni alkotó magatartásuk kialakításához.”¹⁸ A román pedagógusok továbbképzési rendszerének új távlatai nyílnak az általános iskola alsó tagozatának szakosításával, hiszen a tanítók jelentős részét szaktanítónak kell átképezni. Ez azonban már a jövő feladata.

Végül meg kell említenünk, hogy a román köznevelés reformját nagyban elősegítik a különféle *tudományos intézetek*, és ezek között is elsősorban a Pedagógiai Tudományos Intézet. (Zárójelben meg kell jegyezni, hogy a Román Népköztársaságban a továbbképző intézet és a tudományos intézet két különálló intézmény.) A Pedagógiai Tudományos Intézet munkatársai, akik között sok külső munkaerő, egyetemi oktató és középiskolai tanár is működik, legfőbb feladatuknak tekintik a korszerű iskola kialakítását. Ezt a célt szolgálja az „iskolai típusú laboratórium” felállításának a terve is.¹⁹ De még inkább azok a témák, amelyek közvetlenül segítik az iskolát feladatainak megvalósításában. Ezeknek a témáknak a kidolgozása és publikációja folyamatosan történik. Nagy súlyt helyeznek a *módszertani segédkönyvek* kidolgozására, amelyek közül több a közelmúltban jelent meg. Így például: a történelem, a román nyelv, a matematika, a természetrajz, a fizika, az orosz nyelv, valamint a szerb—horvát nyelv tanításának a módszertana. Előtérben vannak az intézetnek azok a témái is, amelyek a nyolcosztályos iskola általánosításához kapcsolódnak. Csak néhányat említünk közülük: *A tanulók tudományos felfogásának kialakítása a nyolcosztályos iskolában*; *A nevelőmunka programjának kikísérletezése a nyolcosztályos iskolában*; *Kísérleti tanulmány a mezőgazdasági és az ipari ismeretek tanításáról a nyolcosztályos iskolában*. Központi szerepet játszanak az intézet kutató tevékenységében azok a témák, amelyek az iskola és a termelőmunka kapcsolatát, illetve a politechnikai képzést vannak hivatva elősegíteni. Ezek közül a jelentősebbek: *Az ipari gyakorlati képzés módszertani elemei*; *A termelési képzés tartalma a középiskolában*; *A tanulók gyakorlati képzése a kertészeti és szőlészeti jellegű szakmai és műszaki iskolákban*. Ezenkívül jelentős helyet kapnak tudományos tevékenységükben a *neveléstörténet*, a *speciális oktatás és nevelés*, az *ifjúsági szervezetek nevelőmunkája*, és más kutatási területek. Az itt felsorolt témák elenyésző hányadát jelzik annak a széleskörű neveléstudományi kutató munkának, amely a tudományos intézet programját meghatározza. Itt a román köznevelés reformját szolgáló témákat, illetve ezek közül is főleg azokat említettük, amelyek nálunk érdeklődésre tarthatnak számot.

★

¹⁸ DANESULY ANDRÁS: A jobb tanítás érdekében. Tanügyi Újság. II. évf. Bukarest. (1958) 16. sz. 4. lap.

¹⁹ PAUL POPESCU-NEVEANU: A Román Népköztársaságban folyó pedagógiai munka néhány eredménye. Magyar Pedagógia. 1963/1. sz. 64. lap.

Befejezésül csak ennyit: ha terünk lett volna rá, foglalkoznunk kellett volna a román tanügyi reform olyan jelentős eseményeivel, mint a tanév szerkezetére, az érettségi és az államvizsga újjászervezésére, a felnőttoktatás továbbfejlesztésére vonatkozó intézkedésekkel és más újításokkal. Úgy véljük azonban, hogy e szerény összefoglalás a teljesség igénye nélkül is ízelítőt adhat a román pedagógiai kultúra korszerűsítéséről.

Матяш Байко :

РЕФОРМА НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РУМЫНИИ

Статья после краткого исторического обзора показывает на основе документов достигнутые результаты и перспективы школьной реформы произведенной в настоящее время в Румынской Народной Республике.

Mátyás Bajkó :

THE REFORM OF PUBLIC EDUCATION IN ROUMANIA

The study, giving a short historical survey, reports on the results and perspectives of the schoolreform going on in the Roumanian People's Republic on the basis of documents.